

**PROLIFERAREA ARMELE DE DISTRUGERE ÎN MASĂ ȘI
CONSECINȚE PENTRU SECURITATEA
INTERNAȚIONALĂ**

*Autor: T. Busuncian
Dr., conferențiar universitar*

Chișinău 2024

CONȚINUTURI; OBIECTIVE DE REFERINȚĂ; TERMENI-CHEIE

Conținuturi:

1. Considerații privind armele de distrugere în masa în contextul securității internaționale.
2. Clasificarea armamentului de distrugere în masa cu impact major asupra securității internaționale
3. Proliferarea armelor de distrugere în masa: consecințe pentru securitatea internațională
4. Controlul asupra răspândirii armamentului strategic în contextul securității internaționale.

Obiective de referință:

- să relateze despre pericolul armelor de distrugere în masă în contextul securității internaționale;
- să clasifice armamentul de distrugere în masa cu impact major asupra securității internaționale;
- să analizeze consecințele pentru securitatea internațională în cazul proliferării armelor de distrugere în masă;
- să evalueze importanța controlului asupra răspândirii armamentului strategic în contextul securității internaționale;
- să estimeze perspectivele stabilității nucleare pe scară mondială.

Termeni-cheie:

arme, control, pericol, proliferare, dezarmare, arme nucleare, arme chimice, arme biologice.

PERICOLUL ARMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ

Armele de distrugere în masă posedă o putere distructivă nelimitată. Aceste arme, folosite pe spații întinse și în toate mediile, sunt capabile să producă efecte foarte mari, chiar catastrofice, pe suprafețe întinse și într-o perioadă de timp foarte scurtă.

Arme de distrugere în masă sunt considerate, în principal:

arma nucleară

arma chimică

arma biologică

existența cantităților mari de deșeuri radioactive și a altor substanțe de această natură, produse pe cale sintetică, au dus și la apariția armei radiologice

ARMELE DE DISTRUGERE ÎN MASĂ ÎN CONTEXTUL SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

China a continuat să își modernizeze forțele nucleare pe parcursul ultimului deceniu. În plus, în 1998, atât India cât și Pakistanul au efectuat teste nucleare, nesocotind grav acordurile de neproliferare nucleară și intensificând riscul unui conflict regional.

În iunie 1999, Statele Unite și Rusia și-au reafirmat obligațiile asumate prin Tratatul privind rachetele antibalistice (ABM) de a lua în calcul posibile schimbări în situația strategică, cu implicații asupra Tratatului și posibile propuneri de creștere a viabilității sale.

Statele Unite au propus modificarea tratatului, pentru a permite desfășurarea unui sistem redus de apărare cu rachete. În prezent au loc discuții bilaterale și consultări multilaterale, atât asupra tratatului ABM, cât o a treia rundă de convorbiri privind reducerea armelor strategice (START -III).

ARMELE DE DISTRUGERE ÎN MASĂ ÎN CONTEXTUL SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

- ▶ Înființat în 1987, Regimul de control al tehnologiilor pentru rachete (MTCR) în anul 2001 reunea 32 de state (inclusiv toți cei 19 membri NATO la acel moment) care încearca să limiteze proliferarea rachetelor și a tehnologiei acestora. Partenerii MTCR controlează exporturile pe baza unei listele comune de control, în conformitate cu o politică comună de control al exportului.
- ▶ Proliferarea armelor biologice și chimice este în mare măsură recunoscută ca o problemă de securitate internațională în plină ascensiune, atât în cazul unui conflict interstatal, cât și ca o potențială dimensiune a terorismului.
- ▶ Protocolul de la Geneva din 1925 interzice folosirea armelor chimice și biologice. Statele semnatare ale Convenției asupra armelor biologice și cu toxine (BTWC), intrată în vigoare în 1975, au acceptat să nu dezvolte, producă, depoziteze sau achiziționeze în scopuri ostile agenți biologici și aparatura aferentă.
- ▶ În 1994 o Conferință specială a înființat un Grup ad-hoc de state participante la Convenție, care să examineze măsuri posibile de verificare și propuneri care să consolideze Convenția. Cea de a patra Conferință de revizuire, care a avut loc în 1996, a convenit asupra încheierii unui Protocol, cât mai devreme înaintea începerii celei de a V-a Conferințe de revizuire, în anul 2001. În timpul întâlnirii de la 24 mai 2000, de la Florența, miniștrii NATO și-au reafirmat susținerea acestui obiectiv.

ARMELE DE DISTRUGERE ÎN MASĂ ÎN CONTEXTUL SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

- ▶ Din cauza evenimentelor petrecute pe plan internațional, în ultima vreme tot mai des se vehiculează informația despre arme biologice, atacuri biologice teroriste, despre bioterorism.
- ▶ Interesul grupărilor teroriste pentru armele chimice și biologice îngrijorează și mai mult. Capii organizațiilor teroriste și-au exprimat deschis intenția de a intra în posesia și a folosi arme de distrugere în masă. Această dorință produce în mod cert o îngrijorare serioasă și reprezintă o amenințare la adresa tuturor națiunilor.
- ▶ Tratatul internațional care se referă la aceste tipuri de armament nu prevăd încă măsuri suficiente de control. Bioterorismul, componentă a terorismului, reprezintă folosirea deliberată sau amenințarea cu folosirea agenților biologici (etiologici) ai bolilor infecțioase (virusuri, bacterii, paraziți și fungi), a toxinelor acestora, toxinelor vegetale, bioregulatorilor, a materialelor contaminate cu acestea, dar și a substanțelor chimice toxice, pentru a genera afectarea sau decesul oamenilor, animalelor ori plantelor, pentru a induce și răspândi neliniștea, teama, frica, teroarea, pentru a intimida o persoană, un grup specific de persoane sau populația unei țări în scopuri religioase, politice, ideologice, financiare sau interese personale.
- ▶ De asemenea, bioterorismul poate fi direcționat împotriva șeptelului, a rezervelor de alimente destinate oamenilor și animalelor, a locurilor de preparare și depozitare a hranei și a aprovizionărilor cu apă.

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Tipurile armelor de distrugere în masă

Arma nucleară

Arma chimică

Arma biologică

- ▶ Existența cantităților mari de deșeuri radioactive și a altor substanțe de această natură, produse pe cale sintetică, au dus și la apariția armei radiologice.
- ▶ Interesul teroriștilor pentru armele chimice și biologice a crescut în mod deosebit după atentatul chimic de la metroul din Tokyo, la această dată existând informații potrivit cărora unele organizații și grupuri teroriste manifestă un interes deosebit față de mijloacele chimice și biologice.
- ▶ Convenția solicită statelor participante să distrugă toate armele chimice aflate în posesia lor, precum și capacitățile de fabricare a armelor chimice pe care le dețin.
- ▶ În ultimii ani, SUA și-a declarat intenția de a plasa elemente ale scutului antirachetă în unele țări din Europa. În anul 2002, președintele George W. Bush a decis să denunțe unilateral Tratatul Rachetelor Antibalistice încheiat de SUA cu URSS în 1972, pentru a putea demara proiectul scutului, motivând că sistemul este necesar pentru a contracara atacuri din partea unor state iresponsabile. Rusia a etichetat scutul ca o amenințare directă la adresa sa, și, ca urmare a contrapus un plan de desfășurare a unor rachete în zona Kaliningrad.

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

- ▶ **Arma nucleară** este cea mai puternică armă de distrugere în masă, capabilă să producă, în timp scurt, pierderi mari umane și materialele, să creeze mari zone contaminate radioactiv și, totodată, un impact cu consecințe grave și pe termen lung asupra factorilor de mediu.
- ▶ Baza fizică a **armei nucleare**, reacția de fisiune în lanț a uraniului, a fost descoperită în 1939. După cercetări științifice intense, în 1945 a fost creată prima bombă atomică, a cărei experimentare a avut loc în iunie 1945 într-un poligon (Alamogordo) din deșertul Nevada.
- ▶ Următoarele două bombe au fost confecționate și folosite de americani asupra Japoniei determinând capitularea acesteia la 2 septembrie 1945. Prima bombă a fost lansată asupra orașului Hiroshima, la 06 august 1945, iar cea de-a doua a fost lansată la un interval de 3 zile (09 august 1945) asupra orașului Nagasaki.
- ▶ Existența unor mari cantități de deșeuri radioactive rezultate în urma proceselor ce au loc în industria nucleară și apariția unor preparate obținute pe cale artificială, a determinat apariția unei noi categorii de arme – **arma radiologică**.

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Substanțele radioactive pot acționa asupra ființelor vii (oameni și animale) prin iradiere exterioară cât și interioară, la pătrunderea acestora în organism prin organele respiratorii, traiecul gastrointestinal sau prin rănilile pe care acestea le au.

Nu au miros și culoare, de aceea pot fi descoperite numai cu ajutorul unor mijloace speciale.

Impun măsuri severe de protecție, tratamentul personalului iradiat este de lungă durată, iar leziunile genetice pot afecta generațiile următoare.

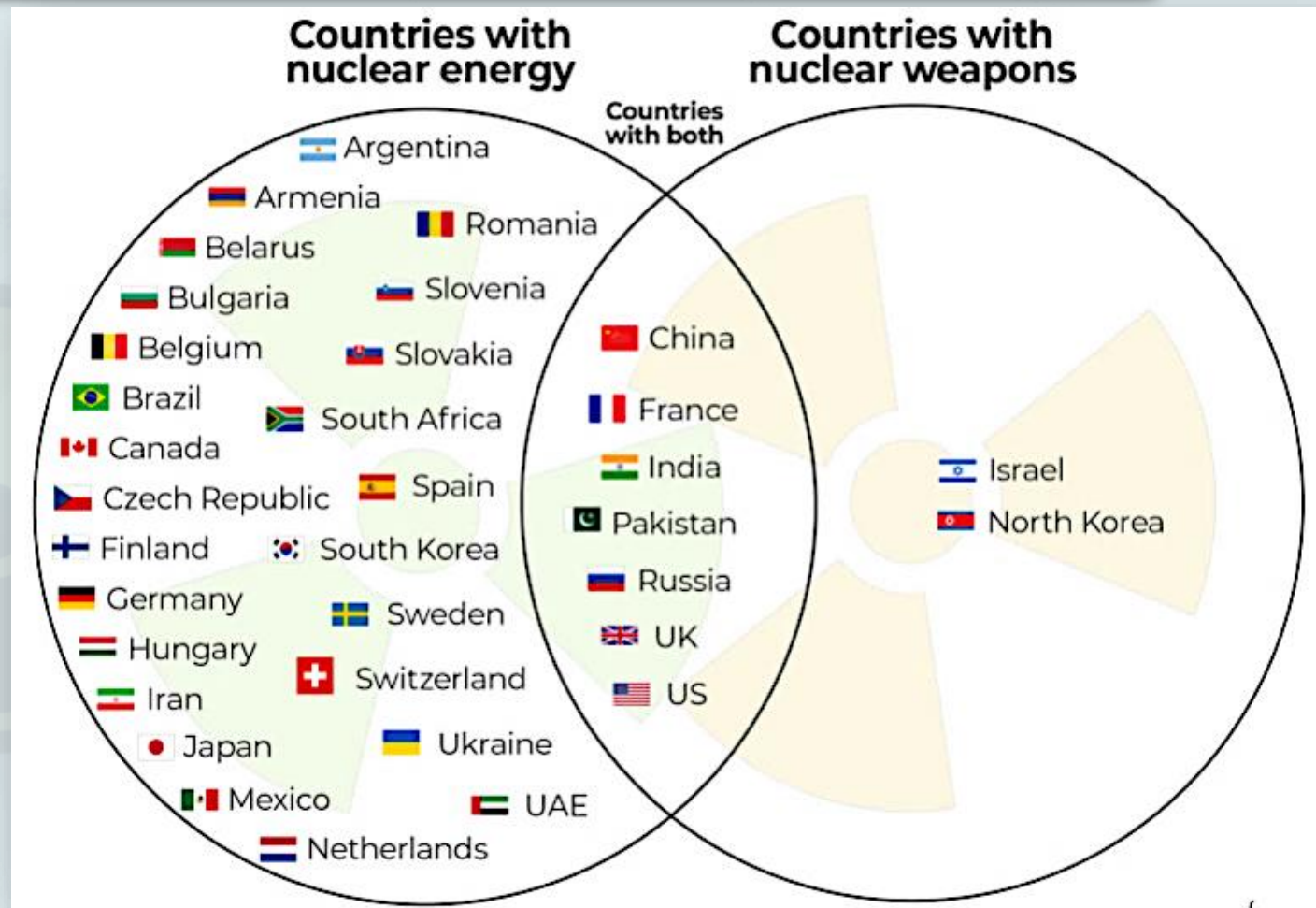
Substanțele radioactive pot fi folosite în stare lichidă, solidă sau de aerosoli, cu ajutorul bombelor de aviație, rachetelor și proiectilelor de artilerie.

Pot fi răspândite pe mari suprafețe de teren și în cazul avariilor produse la centralele nucleare-electrice.

LISTA DE ȚĂRI CU ARME NUCLEARE

Armamentul nuclear

- ▶ Bazat pe fisiune sau fuziune
- ▶ Se utilizează uraniul, plutoniul, hidrogenul, deuteriu sau tretiu
- ▶ Detonarea are câteva etape: explozia propriu-zisă, eliberarea de energie termică, iradierea directă și pe termen lung, impulsul electromagnetic

- Cele cinci puteri nucleare NPT: SUA, Rusia, UK, Franța și China.

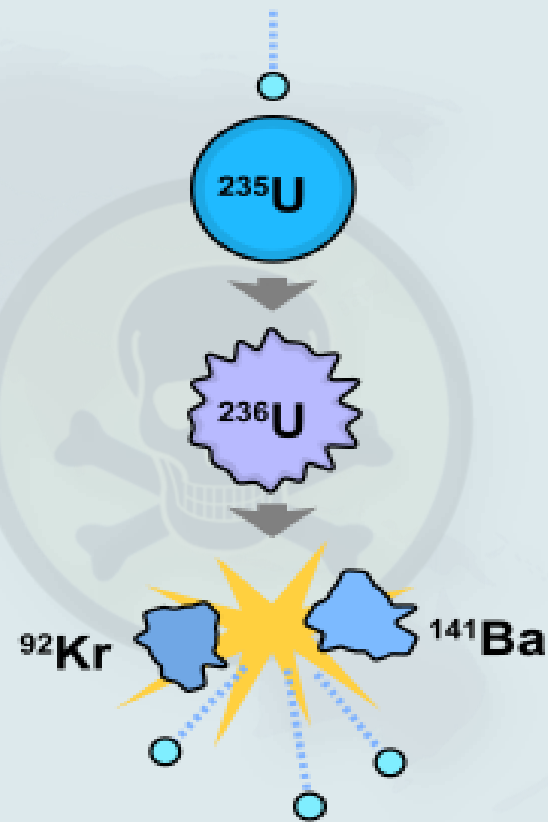
- Alte puteri nucleare: India, Pakistan.

- State suspectate că au sau că dezvoltă arme nucleare: Israel, Iran, Ucraina, Coreea de Nord.

- State care au avut în trecut arme nucleare sau programe de dezvoltare a acestora

FISIUNE NUCLEARĂ

- ▶ Fisiunea este o reacție nucleară care are drept efect ruperea nucleului în 2 (sau mai multe) fragmente de masă aproximativ egală, neutroni rapizi, radiații și energie termică.
- ▶ Radioizotopii care fisionează cu neutroni termici, se numesc materiale fisile.
- ▶ Fisiunea este o formă de transmutație elementară. Particulele individuale pot fi neutroni, fotoni (uzual sub formă de raze gamma) și alte fragmente nucleare cum ar fi particulele beta și particulele alfa.
- ▶ Fisiunea elementelor grele este o reacție exotermică și poate să elibereze cantități substanțiale de energie sub formă de radiații gamma și energie cinetică a fragmentelor (încălzind volumul de material în care fisiunea are loc).
- ▶ Fisiunea nucleară este folosită pentru a produce energie în centrale de putere și pentru explozii în armele nucleare.
- ▶ Fisiunea este utilă ca sursă de putere deoarece unele materiale, numite combustibil nuclear, pe de o parte generează neutroni ca „jucători” ai procesului de fisiune și, pe de altă parte, li se inițiază fisiunea la impactul cu (exact acești) neutroni liberi.
- ▶ Combustibilii nucleari pot fi utilizați în reacții nucleare în lanț auto-întreținute, care eliberează energie în cantități controlate într-un reactor nuclear sau în cantități necontrolate, foarte rapid, într-o armă nucleară.

Un neutron termic este absorbit de un nucleu de uraniu-235, care fisionează în alte elemente mai ușoare și neutroni rapizi.

PUTERI NUCLEARE DECLARATE

Primul test nuclear a fost efectuat în Alamogordo, New Mexico, la 16 iulie 1945, în cadrul Proiectului Manhattan și a avut numele de cod Trinity. Bombele nucleare au fost utilizate în cel de-al doilea Război Mondial asupra orașelor japoneze Hiroshima (6 august 1945) și Nagasaki (9 august 1945). Tonul proliferației nucleare l-a dat competiția SUA-URSS. De atunci, arme nucleare au fost detonate de peste 2000 de ori pentru testarea și demonstrarea scopurilor lor. Singurele țări cunoscute că au detonat asemenea dispozitive sunt Statele Unite ale Americii, Uniunea Sovietică, Marea Britanie, Franța, China, India, Pakistan și Coreea de Nord.

Aceste țări sunt declarate puteri nucleare (împreună cu Rusia, moștenind armamentele Uniunii Sovietice).

Puteri nucleare declarate		
Țară	Focoase active/total	Anul primului test
Statele Unite ale Americii	5.735/9.960	1945 (Trinity)
Rusia (USSR)	5.830/16.000	1949 (RDS-I)
Marea Britanie	225	1952 (Hurricane)
Franța	350	1960 (Gerboise Bleue)
China	130	1964 (596)
India	75-115	1974 (Smiling Buddha)
Pakistan	65-90	1998 (Chagai-I)
Coreea de Nord	necunoscut	2006

ARMAMENTUL CHIMIC

- ▶ Substanțe solide, lichide sau gaze
- ▶ Cele mai frecvente sunt yperita, gazul sarin, VX
- ▶ Raza de acțiune este una redusă
- ▶ Utilitatea militară redusă

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

- ▶ **Arma chimică** constituie un mijloc de distrugere în masă a personalului și de îngreunare a activităților umane și acțiunilor militare prin contaminarea cu agenți chimici de luptă a aerului, terenului, echipamentelor și a diferitelor materiale.
- ▶ Mijloacele chimice de luptă, sub diferite forme au fost întrebuințate încă din timpuri străvechi, în special la asediul cetăților și împotriva corăbiilor asediatoare.
- ▶ Primele experimentări, înainte de primul război mondial, au avut loc în Germania, Franța, Anglia, S.U.A., când au fost puse la punct o serie de substanțe ca: fosgenul, acidul cianhidric, arsen etc.
- ▶ În primul război mondial, ca urmare a folosirii muniției încărcate cu agenți chimici de luptă pe diferite fronturi, au fost produse pierderi ce se cifrează la aproximativ 1 300 000 de oameni, din care peste 90 000 morți.
- ▶ În perioada interbelică **arma chimică** a fost, pe bună dreptate, repudiată de întreaga omenire. În 17 iunie 1925, la Geneva, 33 de state au semnat „Protocolul pentru interzicerea folosinței gazelor asfixiante, otrăvitoare și similare, precum și a mijloacelor bacteriologice în război”.
- ▶ Au făcut excepție S.U.A. și Japonia. Cu toate acestea, studiul și perfecționarea mijloacelor chimice de luptă au continuat în principalele state ale lumii. În 1931 sovieticii au sintetizat azot iperita, iar în 1934 nemții au realizat prima combinație organo-fosforică toxică – tabunul; nemții au sintetizat între timp și un alt produs toxic – sarinul.

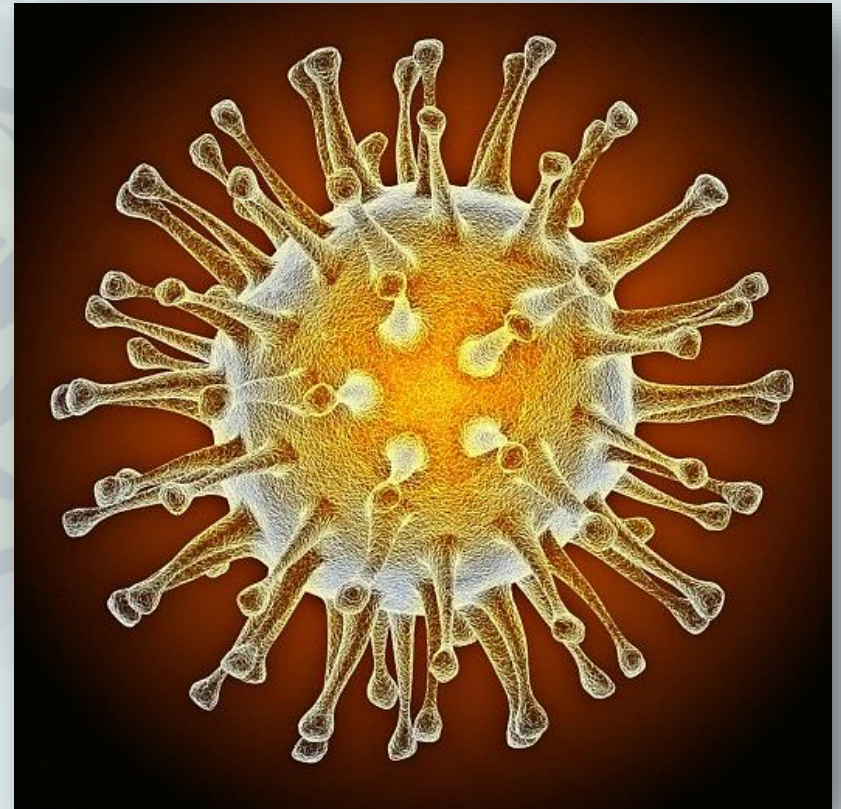
ARMAMENTUL CHIMIC

- ▶ Bashar al-Assad ar fi folosit armament chimic de cel puțin 50 de ori.
- ▶ Statele Unite au început să distrugă un stoc de armament chimic - inclusiv gaz muștar și bombe cu fosfor - care datează din al Doilea Război Mondial, lăsat în Panama,
- ▶ SUA a distrus 80% din armamentul său chimic, anunță un comunicat al Agenției americane pentru Produse Chimice (Chemical Materials Agency), preluat de RIA Novosti.
- ▶ Autoritățile americane sunt obligate de prevederile Convenției pentru distrugerea armelor chimice semnate la 29 aprilie 1997 de a lichida tot armamentul chimic de care dispun. La momentul semnării Convenției, în lume existau 71, 315 tone de focoaase chimice, din care SUA îi reveneau circa 28 mii tone.
- ▶ Până acum SUA a înregistrat progrese vizibile în lichidarea armelor de acest gen și promite ca până în 2012 să se distrugă 90 % din arsenalul chimic aflat în dotarea armatei americane. Celelalte 10 % vor fi distruse ulterior conform un program militar de lichidare alternativă a armelor chimice (U.S. Army Element Assembled Chemical Weapons Alternative).

ARMAMENTUL BIOLOGIC

- ▶ Organisme de tipul funguși, bacterii, viruși, ciurma, antraxul, variola și ricina.
- ▶ Actualitate redusă de-a lungul timpului, s-a activizat controlul în urma pericolului terorist

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

- ▶ **Arma biologică** constituie mijlocul de nimicire în masă, uneori greu de controlat, care, prin efectul vătămător al agenților patogeni (microorganisme capabile să dea naștere unor boli sau focare de infecție – viruși, bacterii, rickettsii, toxine microbiene), poate să producă pierderi mari în rândul trupelor, populației și animalelor, precum și distrugerea (contaminarea) culturilor.
- ▶ **Arma biologică** este considerată cea mai puțin costisitoare armă de distrugere în masă (arma săracului – cum a mai fost numită), cu efecte devastatoare și imprevizibile, pe o perioadă lungă de timp, cu posibilități de miniaturizare.
- ▶ În primul război mondial au fost înregistrate epidemii de aproape toate felurile: rujeolă, gripă, febră tifoidă, pneumonii diverse care au produs imense pierderi de vieți omenești.
- ▶ În perioada celui de-al II-lea război mondial un eveniment deosebit este reprezentat de cercetările bacteriologice secrete efectuate de către japonezi

CLASIFICAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ CU IMPACT MAJOR ASUPRA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Armele de nimicire în masă au caracteristica de a produce distrugeri pe scară largă și fără discriminare între civili și militari, fiind capabile de a amenința supraviețuirea actorilor și chiar a umanității.

Armele nucleare se bazează pe fisiune, sau fuziune și au o capacitate de distrugere copleșitoare, virtual nelimitată, în cazul celor termonucleare.

Armele radiologice presupun dispersarea de material radioactiv, prin intermediul detonării unui explozibil convențional.

Armele chimice sunt substanțe solide, lichide sau gaze care produc efecte dăunătoare (moarte, rănire) asupra persoanelor sau nu numai.

PROLIFERAREA ARMAMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ: CONSECINȚE PENTRU SECURITATEA INTERNAȚIONALĂ

- ▶ Proliferarea *armelor de distrugere în masă* (arme chimice, biologice și arme nucleare) reprezintă una dintre principalele amenințări la adresa securității globale.
- ▶ Proliferarea *armelor de distrugere în masă* utilizează mijloacele și metodele specifice unor fenomene tangente, precum crima organizată, și deservește uneori intenții de natură teroristă.
- ▶ Nivelul ridicat de amenințare reprezentat de *armele de distrugere în masă* provine și din relativa ușurință cu care diletanții pot fabrica agenți chimici.
- ▶ *Armele de distrugere în masă* reprezintă un adevărat pericol, iar cea mai riscantă formă de proliferare este răspândirea armelor mici și a armamentului ușor.
- ▶ În prezent, există 600 de milioane de arme de calibru mic și armament ușor aflate în circulație, care afectează fiecare parte a lumii. Armele de calibru micucid mai mult de o jumătate de milion de oameni pe an.
- ▶ Proliferarea *armelor de distrugere în masă* reprezintă un fenomen ce poate genera grave amenințări și pericole la adresa securității internaționale.

PROLIFERAREA ARMAMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ: CONSECINȚE PENTRU SECURITATEA INTERNAȚIONALĂ

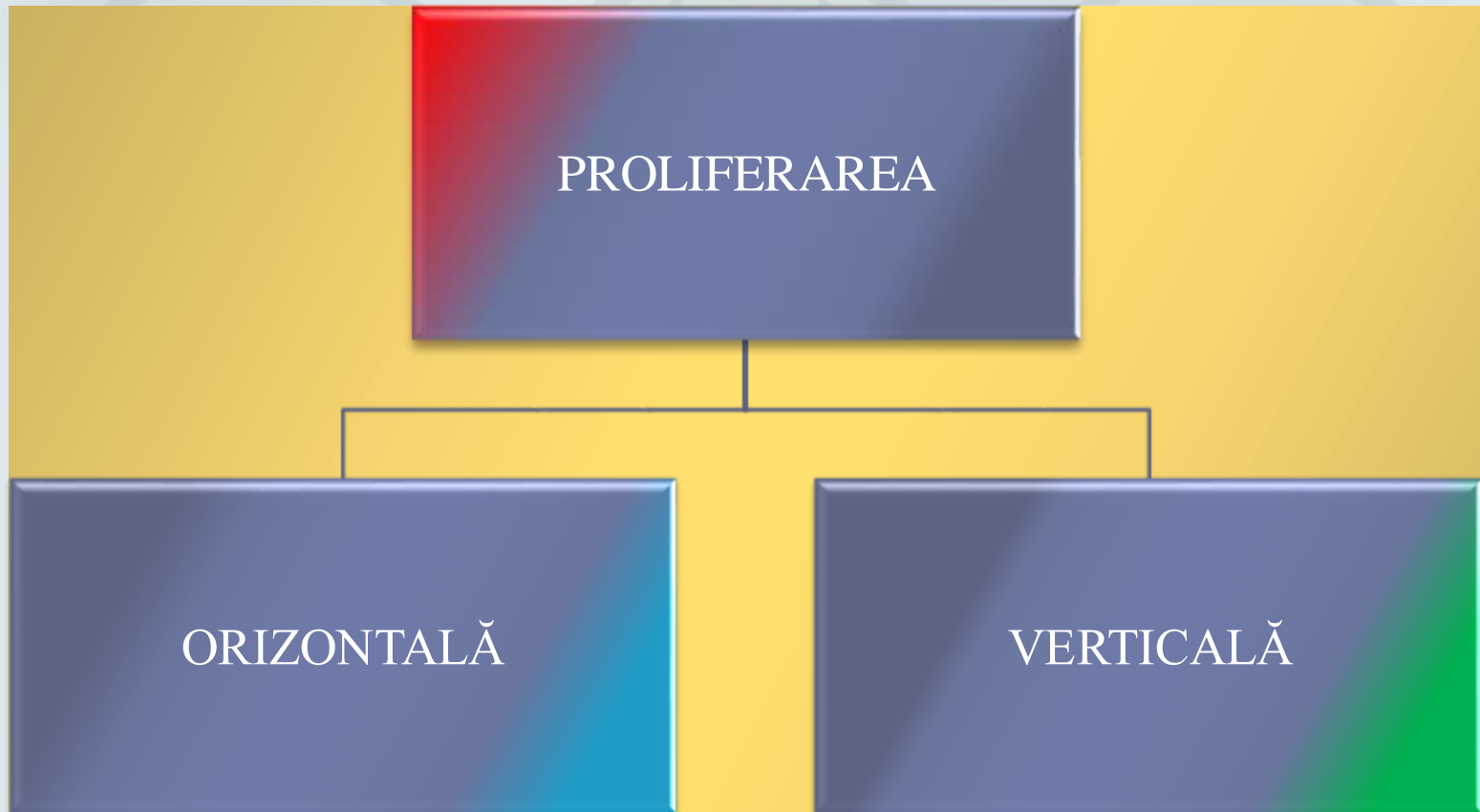
- ▶ Posibilitatea folosirii de către organizațiile teroriste a armelor de distrugere în masă este reală. Aceste mijloace de distrugere sunt preferate de teroriști pentru capacitatea de nimicire și impactul psihologic puternic, de masă.

În ultimii ani au avut loc mai multe inițiative, la nivel statal și al organismelor internaționale, care să ducă la limitarea accesului la tehnologii, a unor state, printre care mai semnificative sunt:

- ▶ a) controlul strict asupra posesiei și transferului de tehnologie nucleară, precum și cooperarea tuturor organismelor responsabile pentru descoperirea laboratoarelor, intermediarilor, furnizorilor și cumpărătorilor de tehnologie și material fisionabil;
- ▶ b) întărirea legislației și controlului internațional asupra proliferării ADM; o nouă rezoluție a Consiliului de Securitate să declare criminale statele proliferatoare, să decreteze controlul strict al exporturilor tuturor materialelor sensibile la frontiere;
- ▶ c) lărgirea cooperării în direcția eliminării armelor nucleare și materialelor chimice, biologice și radiologice;
- ▶ d) instituirea unui sistem de ermetizare a spațiului nuclear civil, pentru a nu permite proliferarea armelor nucleare;
- ▶ e) în viitor, doar statele care au semnat Protocolul Adițional să poată importa echipament pentru programul lor nuclear civil;
- ▶ f) crearea unui comitet special al Agenției Internaționale de Energie Atomică/AIEA pentru protecția și verificarea îndeplinirii obligațiilor de către state.

PROLIFERAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ

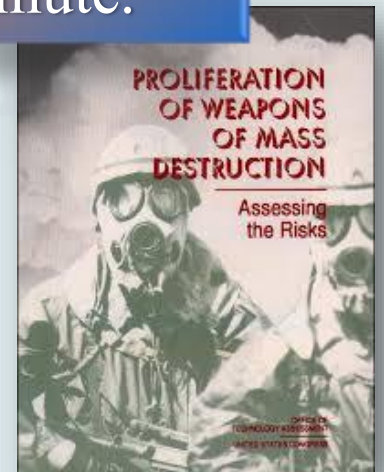
PROLIFERAREA - DEZVOLTAREA DE CĂTRE UN STAT SAU O GRUPARE, PRIN MIJLOACE ȘI TEHNOLOGII PROPRII, A ARMEI (..) SAU A VECTORILOR EI, ORI ACHIZIȚIONAREA ACESTORA DE LA STATE CARE DEJA LE DEȚIN.

PROLIFERAREA ARMAMENTULUI DE DISTRUGERE ÎN MASĂ

Proliferarea orizontală constituie producția
sau
cumpărarea de arme de nimicire în masă.

Proliferarea verticală creșterea numărului
sau
ameliorarea tehnologiei deja deținute.

CONTROLUL ASUPRA RĂSPÂDIRII ARMAMENTULUI STRATEGIC ÎN CONTEXTEL SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Controlul armamentului nuclear a fost văzut ca un mijloc central de contracarare a conflictelor și de asigurare a securității globale.

Controlul armelor este un obiectiv mai puțin ambițios decât dezarmarea nucleară, care urmărește să diminueze dimensiunea și capacitatea forțelor armate ale statului, eventual privarea de arme.

Obiectivul controlului armelor este să reglementeze nivelurile armelor fie prin limitarea creșterii, fie prin limitarea modului în care acestea pot fi utilizate.

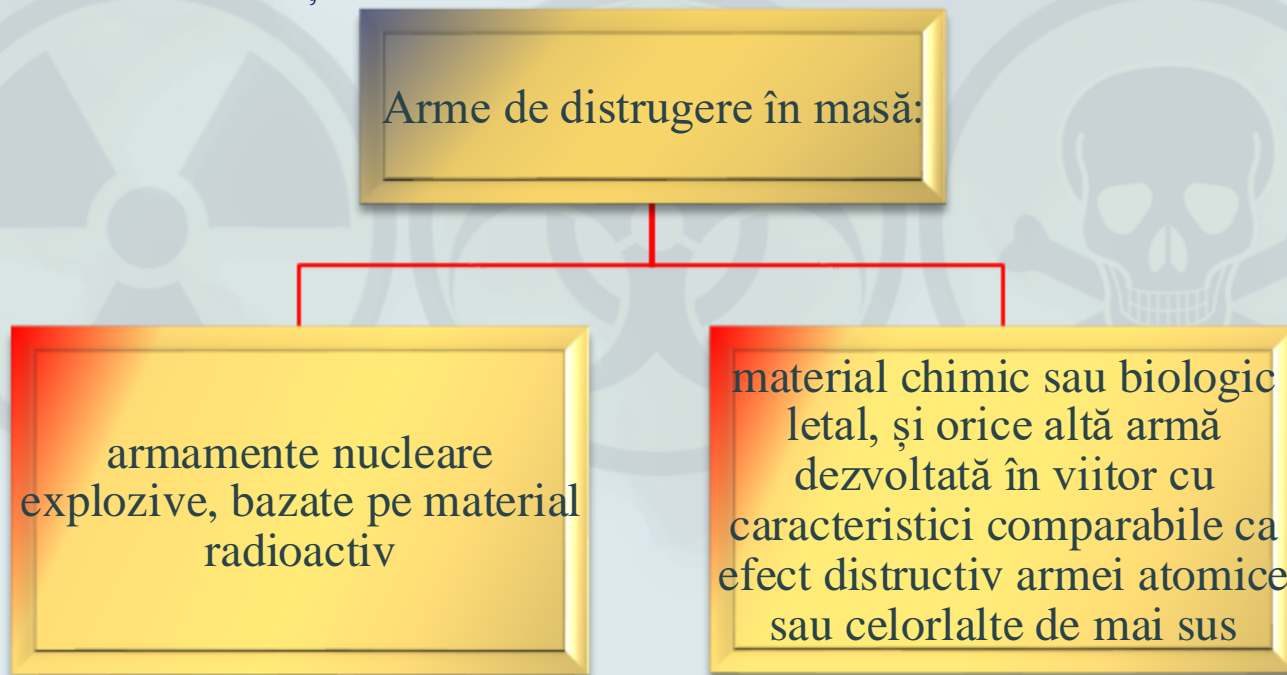
O abordare alternativă a securității într-o lume a proliferării nucleare este de a ridica scuturile antirachetă.

Scuturile antirachetă au și dezavantaje:

- În primul rând, acestea sunt extrem de costisitoare de dezvoltat, deoarece trebuie să fie suficient de cuprinzătoare, sofisticate și fiabile pentru a garanta că nicio rachetă nu va putea penetra scutul, având în vedere potențialul devastator al unei singure țări nucleare.
- În al doilea rând, mulți se îndoiesc dacă, indiferent de resursele dedicate construcției lor, scuturile antirachetă pot oferi vreodată o protecție absolut garantată, mai ales că se bazează, de fapt, pe presupunerea că un glonț va lovi întotdeauna un alt glonț.
- În al treilea rând, la fel ca în cazul achiziționării oricăror alte arme, construcția de scuturi antirachetă poate fi percepută de alte state ca un act agresiv sau ofensator.

CONTROLUL ASUPRA RĂSPÂDIRII ARMAMENTULUI STRATEGIC ÎN CONTEXTUL SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Problematika monitoring-ului și asigurării regimurilor de nerăspândire a armamentului de distrugere în masă care include armamentul nuclear, chimic și biologic, necesita o atenție deosebită, deoarece letalitatea acestora și efectele ulterioare cauzate de acțiunea lor sunt cu mult mai grave decât utilizarea armamentului convențional.

Problema controlului armamentului, având în vedere importanța sa pentru asigurarea stabilității strategice și a securității internaționale, se află în permanență în atenția personalităților de stat și politice, a experților și a specialiștilor de profil, a publicului larg și a mass-mediei.

TRATATE BI-LATERALE SUA-FEDERAȚIA RUSĂ ÎN DOMENIUL NEPROLIFERĂRII ARMAMENTULUI NUCLEAR

- ▶ Tratatul de Limitare a Armamentului Strategic (SALT I și SALT II);
- ▶ Tratatul de Reducere a Armamentului Strategic (START I și START II);
- ▶ Tratatul de Reducere a Armamentului Ofensiv.

The Strategic Arms Limitation Talks (SALT I) was the first round of talks between the US and USSR from 1969-1972. SALT 1 led to the ABM Treaty.

START (Tratatul de reducere a armelor strategice) a fost un tratat bilateral între Statele Unite ale Americii și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS) privind reducerea și limitarea armelor strategice ofensive. Tratatul a fost semnat la 31 iulie 1991 și a intrat în vigoare la 5 decembrie 1994. Tratatul a interzis semnăturilor săi să desfășoare peste 6.000 de focoase nucleare pe un total de 1.600 de rachete balistice intercontinentale (ICBM) și bombardiere. START a negociat cel mai mare și mai complex tratat de control al armelor din istorie, iar implementarea sa finală la sfârșitul anului 2001 a dus la eliminarea a aproximativ 80% din toate armele nucleare strategice existente atunci. Propus de președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, a fost redenumit START I după ce au început negocierile privind cel de-al doilea tratat START. Tratatul START I a expirat la 5 decembrie 2009. La 8 aprilie 2010, noul tratat START de înlocuire a fost semnat la Praga de către președintele american Barack Obama și președintele rus Dmitri Medvedev. După ratificarea de către Senatul SUA și Adunarea Federală a Rusiei, acesta a intrat în vigoare la 26 ianuarie 2011.

TRATATE BI-LATERALE

В чем разница между СНВ-1 и СНВ-3

Ограничения стратегических ядерных потенциалов США и России

СНВ-1 подписан 31 июля 1991. Срок действия истек 5 декабря 2009 г.

СНВ-3 подписан 8 апреля. Ожидает ратификации в парламентах России и США.

Согласно СНВ-1

1100

Боезаряды, развернутые на мобильных носителях МБР.

4900

Боезаряды, пазвернутые на подводных лодках.

1540

Боезаряды, развернутые на 154 тяжелых МБР (СССР).*

1600

Средства доставки ядерных брезарядов, включая БР, ПЛ и ТБ.

880

Крылатые ракеты морского базирования с дальностью не более 600 км.

**У США нет тяжелых МБР.*

Согласно СНВ-3

700

Развернутых МБР, БР подводных лодок и ТБ.

1550

Единиц боезарядов к ним.

800

Пусковые установки МБР, БР подводных лодок, а также ТБ.

2200

Боезарядов всего (не более).

1600

Стратегических носителей (всего).

МБР

Межконтинентальная баллистическая ракета

ТБ

Тяжелый бомбардировщик

ПЛ

Подводная лодка

БР

Баллистическая ракета

КР

Крылатая ракета

TRATATE BI-LATERALE

Name of treaty	Entry into force (/expiry)	Parties	Scope and purpose	Current situation
Strategic Arms Limitation Talks (SALT) Agreements I and II, Strategic Arms Reduction Treaty (START); Strategic Offensive Reductions Treaty (SORT); New START	SALT I: 1972; SALT II: 1979; START: 1991-2009; SORT: 2002-2012; New START: 2011- 2021	(New START): Russia, US	Reducing the number of deployed strategic nuclear warheads and their launchers. (New START) does not include non-deployed warheads, non-strategic warheads, certain new kinds of launchers	New START is due to expire in February 2021 unless the US and Russia decide to extend it for another five years. Talks on a possible extension are ongoing.
Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) Treaty	1988	Soviet Union/Russia, US	Complete elimination of all nuclear and conventional ground-launched ballistic and cruise missiles with ranges of 500-5 500 km. Does not include submarine and air-launched missiles; ground-launched missiles with ranges of less than 500km/more than 5 000km	The US ended the treaty in 2019 after repeatedly accusing Russia of developing a banned missile type.
Anti-Ballistic Missile (ABM) Treaty	1972	Soviet Union/Russia, US	Ban on missile systems defending the whole of Soviet/US territory from attacks by strategic ballistic missiles	The US withdrew from the treaty in 2002
Conventional Forces in Europe (CFE) Treaty	1990 (an adapted treaty was signed in 1999 but never entered	22 NATO and former Warsaw Pact countries	Equal limits on the number of conventional weapons (such as aircraft and tanks) deployed by the two sides in Europe	In 2007 Russia announced that it was suspending implementation of the CFE, and in 2015 it withdrew completely

PROLIFERAREA ARMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ ȘI MIJLOACELOR DE RĂSPÂNDIRE

Proliferarea armelor de distrugere în masă și mijloacelor de răspândire ale acestora constituie un motiv de adâncă îngrijorare pentru omenire. În ciuda progreselor binevenite în consolidarea regimurilor internaționale de neproliferare, rămân, totuși, provocări majore în privința proliferării.

În ultimul deceniu, NATO și-a redus substanțial dependența de forțele nucleare, iar cele trei țări membre ale Alianței care mențin forțe nucleare, anume, Statele Unite, Franța și Marea Britanie, au operat reduceri majore ale acestor forțe.

Cu toate acestea, existența de forțe nucleare puternice în afara Alianței constituie un factor semnificativ pe care Alianța trebuie să îl ia în considerare pentru menținerea securității și stabilității în zona euro-atlantică.

Rusia încă mai deține un mare număr de arme nucleare de toate tipurile.

PROLIFERAREA ACȚIUNI DE PROLIFERARE ȘI STRATEGII DE NEPROLIFERARE

Sursele de instabilitate, pericole și amenințări sunt direct proporționale cu evoluția societății, cu efectele pozitive, dar și cu numeroasele efecte contradictorii, nocive și perverse ale acesteia. Cu cât evoluția este mai spectaculoasă, cu atât falile dintre eșalonul întâi tehnologic și informațional și celelalte eșaloane ale lumii se măresc și se adâncesc, generând și regenerând fenomenul terorist. Interesant este că terorismul nu este un produs al unei civilizații sau al alteia, așa cum se dă uneori de înțeles, ci al degradării condiției umane, al răului care se dezvoltă din ce în ce mai mult în interiorul lumii.

Posibilitatea folosirii de către organizațiile teroriste a armelor de distrugere în masă este, astăzi, reală. Aceste mijloace de distrugere sunt preferate de teroriști pentru capacitatea de nimicire și impactul psihologic puternic, de masă. Sursa unor astfel de arme o reprezintă regimurile periculoase și disimulate, care le folosesc pentru a-și intimida vecinii și a influența lumea, dar și alte state posesoare, în care măsurile de protecție a unităților de producție și stocare sunt insuficient de temeinice ori incorect aplicate.

ACȚIUNI DE PROLIFERARE ȘI STRATEGII DE NEPROLIFERARE

Neproliferarea armelor de distrugere în masă constituie una dintre dimensiunile esențiale ale păcii și securității internaționale.

Mediul actual de securitate la nivel global și persistența riscului proliferării armelor de distrugere în masă din partea unor actori statali sau non-statali determină multe state să se bazeze în continuare pe descurajarea nucleară ca un mijloc legitim și eficient de asigurare a securității lor naționale sau colective.

Comunitatea internațională conștientizează impactul și amploarea amenințărilor pe care le prezintă proliferarea armelor de distrugere în masă și susține eforturile orientate la prevenirea și contracararea factorilor care favorizează apariția și dezvoltarea acestor fenomene.

CONCLUZIE

Profundele transformări care au loc pe scena politico-militară internațională, diversificarea continuă a fenomenelor de criză, menținerea instabilității la nivel regional și subregional, proliferarea armelor de distrugere în masă chimice, biologice, radiologice și nucleare accesul uneori necontrolat la acestea, amploarea fenomenului terorist și preocuparea sporită de perfecționare a acțiunilor acestuia pe plan mondial, amploarea comerțului ilicit cu muniții și materiale radioactive, cu agenți biologici și chimici, constituie un real pericol pentru omenire, ceea ce determină o viziune nouă asupra descurajării și asigurării securității vieții în general. Aceasta impune din partea factorilor responsabili luarea măsurilor de anticipare a pericolelor, evaluarea consecințelor, efectelor de masă și de natură ecologică ce pot fi produse de unele acțiuni ostile, necontrolate sau accidentale.

Renunțarea la politica de descurajare nucleară în relațiile dintre cele două superputeri, SUA și URSS din perioada războiului rece, noile relații instituite între SUA, statele membre NATO și Federația Rusă (moștenitoarea mării majorități a arsenalului nuclear sovietic), a determinat trecerea arsenalelor nucleare în fundalul relațiilor internaționale. Această nouă situație a deschis însă calea rezolvării unor diferende dintre state pe calea armelor, a războiului, ca instrument principal al politicii.

În același timp, concludem că crizele și conflictele care apar în plan zonal sau regional sunt în atenția organismelor internaționale de securitate, care caută soluționarea și gestionarea acestora exclusiv prin mijloace pașnice, impunerea și edificarea păcii și stabilității în lume.

SARCINI DE AUTOEVALUARE

- ▶ Relatați despre pericolul armelor de distrugere în masa în contextul securității internaționale.
- ▶ Clasificați armele de distrugere în masa cu impact major asupra securității internaționale
- ▶ Conștientizați importanța controlului asupra răspândirii armamentului strategic cu impact major asupra securității mondiale;
- ▶ Estimați perspectivele stabilității nucleare pe scară mondială

TEME PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL

- ▶ Identificați tipurile armelor de distrugere în masa.
- ▶ Importanța colaborării internaționale în domeniul energiei atomice și reducerea pericolului nuclear.
- ▶ Precizați pericolul armelor de distrugere în masa nucleare.
- ▶ Importanța controlului asupra răspândirii armamentului strategic în contextul securității internaționale.
- ▶ Estimați perspectivele stabilității nucleare pe scară mondială.
- ▶ Analizați și argumentați proliferarea armelor de distrugere în masa: consecințe pentru securitatea internațională.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Clauswitz Von Carl. Despre război, București, 1982. Editura Militară, p.25-27
2. Claval P. Geopolitică și geostrategie. Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX-lea, traducere Elisabeta Maria Popescu, Bucuresti, 2001. Editura CORINT, p.56-58
3. Frunzeti T. Soluționarea crizelor Internationale. Iași, 2006. Ed. Institutul European, , p.204-205, p.104-107
4. George Perkovich, James M. Acton, Abolishing Nuclear Weapons, Carnegie Endowment for International Peace, 2009, p.148.
5. Guvernul României, Carta albă a securității și apărării naționale, București, 2004
6. Heywood A. Global Politics, Palgrave Foundation, 2011, p. 277. Accesibil la: <https://peda.net/jao/lyseo/isac/ias/global-politics/ahgp/the-whole-book:file/download/e7ab471d24086998cb255025c53dc75c3c92ed9c/Andrew-Heywood-Global-Politics%20%28kopio%29.pdf> [Accesat 24.09.2021].
7. International arms control: Issues and Agreements, Second Edition by the Stanford Arms Control Group Edited by Coit D. Blacker and Gloria Duffy. Stanford university press, 1984. P. 1.
8. Observatorul militar, Nr. 14 (9 -15 aprilie 2008), www.presamil.ro (accesat 08.12.2017)
9. Onișor C. Explorări strategice. Iași, 2002. Editura Polirom.
10. Președinția României, Strategia de securitate națională a României, ediție 2007, p.17.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

11. Terorismul CBRN – trecut, present și viitor. Volumul II. Academia de poliție” Alexandru Ioan Cuza”. București, 2015, pag. 30-32.
12. Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, Institutul European din România, ed. 2004, p.20-23
13. U.S. Department of Defense Directive no. 3000.3, July 9, 1996
14. Zodian V. M. Lumea 2005, enciclopedie politică și militară, Armele de distrugere în masa. București, 2005. Editura CTEA, p.100-102
15. Антонов А. И. Контроль над вооружениями: история, состояние, перспективы. М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН); ПИР–Центр , 2012. – сс. 83-133 ISBN 978-5-8243-1705-3
16. Поддержка режима ядерного нераспространения и разоружения, МЕЖПАРЛАМЕНТСКИЙ СОЮЗ, 2012, p.95-97.
17. Семейко Л. С. Трансформация военно-политического курса США : (новые глобал. аспекты). Рос. акад. наук, Ин-т Соедин. Штатов Америки и Канады. - Москва: ИСКРАН, 2005. - 117, [1] с. ; 30 см. - Библиогр. в примеч.: с. 107-118. - 75 экз. - ISBN 5-89587-080-5